

Ochrona danych osobowych w rekrutacji po zmianie ustawy o systemie oświaty

Radosław Wiktorski

Plan

1. Wstęp
2. Kilka słów o ochronie prywatności.
3. Geneza zmian.
4. Kluczowe zmiany.
5. Problemy nadal aktualne.
6. Rola samorządu w ochronie danych w oświacie.
7. Podsumowanie.

Wstęp

Dane i informacje jako wymierne dobra

- ➔ Dane i informacje mają wartość
- ➔ W związku z posiadaniem wartości mogą być chronione na podobnej zasadzie, jak chroni się wartości materialne

Kiedyś tego nie było i było dobrze...

Teraz jest inaczej...

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
IUSTITIA EST CONSTANS ET PERPETUA VOLUNTAS IUS SUMMUM CUIUS TRIBUENDUM

Podsystem Dostępu do Centralnej Bazy Danych Ksiąg Wieczystych

W celu odszukania księgi wieczystej należy wpisać:

✓ Numer księgi wieczystej

✓ Kod zabezpieczający z obrazka

Zakończ pracę

Szukaj

facebook

Adres e-mail: Hasło: [Zaloguj się](#)

☐ Nie wylogowuj mnie ☐ Nie pamiętaj hasła?

Zarejestruj się
To jest (i już zawsze będzie) darmowe!

Imię:
Nazwisko:
Twój adres e-mail:
Wprowadź ponownie adres e-mail:
Nowe hasło:
Moja płeć: Wybierz płeć:
Data urodzenia: Dzień: Miesiąc: Rok:
Dlaczego ta informacja jest wymagana?
[Zarejestruj się](#)

Utwórz stronę dla gwiazdy, zespołu lub firmy.

O Facebooku · Reklama · Twórcy aplikacji · Praca · Prywatność · Regulamin · Pomoc

Nabór Optimum
Szkoły ponadgimnazjalne

Jesteś zalogowany jako: **radostaw.wiktorski [56]** / **Radostaw Wiktorski**

Administracja

Statystyki ogólne

Liczba kont w Systemie: **28495**
Liczba kont z wybranymi preferencjami: **23718**
Liczba zweryfikowanych i przyjętych podań: **22284**
Liczba podań do zweryfikowania: **0**
Liczba odrzuconych podań z listy preferencji: **1449**
Liczba odrzuconych podań bez listy preferencji: **4672**
Liczba kont bez listy preferencji: **4667**

Liczba kont z wypełnionymi osiągnięciami: **23854**
Liczba zweryfikowanych i przyjętych świadectw: **21023**
Liczba świadectw nierozpatrzonych: **0**
Liczba odrzuconych świadectw: **7382**

Uczniowie Optimum NET Witryna dla rodziców/ucznia

Dziecko: **Baczyńska Edyta - 95102102826**

[Start](#) [Komunikaty](#) [Oceny](#) [Frekwencja](#) [Lekcje](#) [Zadania](#) [Uwagi i osiągnięcia](#) [Opis ucznia](#) [Nauczyciele](#)

Frekwencja

Tydzień: 2010-01-04

	Liczba	%
Nieobecność usprawiedliwiona	0	0
Nieobecność usprawiedliwiona przez szkołę	1	5
Nieobecność nieusprawiedliwiona	1	4
Spóźnienia nieusprawiedliwione	1	4
Spóźnienia usprawiedliwione	1	4

	Poniedziałek, 2010-01-04	Wtorek, 2010-01-05	Środa, 2010-01-06	Czwartek, 2010-01-07	Piątek, 2010-01-08
1	J. angielski	J. angielski	J. polski	Historia	WOS
2	J. angielski	Historia	J. polski	J. polski	Matematyka
3	Geografia	Matematyka	Rel./etyka	Technika	Matematyka
4	J. polski	Fizyka	Chemia	WF Informatyka	WF
5	J. polski	[S] Biologia	Matematyka		Godz. wych.
6	Rel./etyka		[SU] WF		
7	[N] Matematyka		WF		

Kilka słów o ochronie prywatności

Klika słów o ochronie prywatności

- Rozwój technologii,
- Drastyczny przyrost ilości gromadzonych danych,
- Łatwość dostępu, przeszukiwania i przetwarzania,
- Łatwość transferu,
- Łatwość zestawiania danych z różnych źródeł,

Kilka słów o ochronie prywatności

Kluczowym problemem w ochronie prywatności (zwłaszcza danych osobowych) są **dane kontekstowe**.

Dane osobowe

Pojęcie danych osobowych

Art. 6. u.o.d.o.

1. W rozumieniu ustawy za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące **zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania** osoby fizycznej.

Pojęcie danych osobowych

Art. 6. u.o.d.o.

2. Osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić **bezpośrednio lub pośrednio**, w szczególności przez **powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników** określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne.

Pojęcie danych osobowych

Art. 6. u.o.d.o.

3. Informacji nie uważa się za umożliwiającą określenie tożsamości osoby, jeżeli wymagałoby to **nadmiernych kosztów, czasu lub działań.**

Geneza zmian

Geneza zmian

- Brak uregulowań ustawowych,
- Uregulowania na poziomie rozporządzenia ministra,
- Brak delegacji uprawnień na samorząd.

Geneza zmian

Konstytucja RP:

Art. 47.

Każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Art. 51.

1. Nikt nie może być obowiązany **inaczej niż na podstawie ustawy** do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.
2. Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać **innych** informacji o obywatelach **niż niezbędne** w demokratycznym państwie prawnym.
3. **Każdy ma prawo dostępu** do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa.
4. Każdy ma prawo do żądania **sprostowania** oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą.
5. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji **określa ustawa.**

Kluczowe zmiany - Zakres danych

Zakres danych

- Określono **zakres danych** o kandydacie i jego rodzicach/opiekunach, które są przetwarzane w trakcie rekrutacji:
 - w zakresie danych identyfikacyjnych i preferencji
- Art. 20t ust. 1.
- 1) imię, nazwisko, datę urodzenia oraz numer PESEL kandydata, a w przypadku braku numeru PESEL – serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;
 - 2) imiona i nazwiska rodziców kandydata, a w przypadku kandydata pełnoletniego – imiona rodziców;
 - 3) adres miejsca zamieszkania rodziców i kandydata, a w przypadku kandydata pełnoletniego – adres miejsca zamieszkania kandydata;
 - 4) adres poczty elektronicznej i numery telefonów rodziców kandydata, a w przypadku kandydata pełnoletniego – adres poczty elektronicznej i numer telefonu kandydata, o ile je posiadają;
 - 5) wskazanie kolejności wybranych publicznych przedszkoli, publicznych innych form wychowania przedszkolnego albo publicznych szkół w porządku od najbardziej do najmniej preferowanych;
 - 6) w przypadku wniosku o przyjęcie do publicznych szkół ponadgimnazjalnych – wskazanie wybranego oddziału w danej szkole.
- w zakresie danych o spełnianiu kryteriów naboru, w tym dokumentów dołączanych do wniosku.

Zakres danych

- Wprowadzono możliwość podawania **innych danych** przez rodzica

Art. 20z:

W celu zapewnienia dziecku podczas pobytu w publicznym przedszkolu, publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, publicznej szkole i publicznej placówce, o której mowa w art. 2 pkt 7, odpowiedniej opieki, odżywiania oraz metod opiekuńczo-wychowawczych rodzic dziecka przekazuje dyrektorowi przedszkola, szkoły lub placówki uznane przez niego za istotne dane o stanie zdrowia, stosowanej diecie i rozwoju psychofizycznym dziecka

- Określono zakres danych umieszczanych na **listach kandydatów** zakwalifikowanych, niezakwalifikowanych, przyjętych i nieprzyjętych oraz **zasady ich publikacji**.

Zakres danych

Ze względu na wskazanie w znowelizowanej ustawie o systemie oświaty katalogu danych, które mogą być gromadzone i przetwarzane w określonych okolicznościach, uwzględniając zasady konstrukcji przepisów o ochronie danych osobowych należy pamiętać, iż wspomniane zakresy danych **należy traktować sztywno i nie można ich rozszerzać.**

Zakres danych – potencjalne problemy

- Wskazanie preferencji:
 - Czy w rekrutacji tradycyjnej na wnioskach dostarczanych do placówek należy wskazywać inne placówki? W jaki sposób kontrolować poprawność tych danych? Jak te informacje będą wykorzystywane? (ryzyko niejawnych kryteriów),
 - Jak uwzględnić we wniosku sytuację, w której kandydat wybiera w ramach jednej szkoły więcej niż jeden oddział?
- Dane kontaktowe do kandydata (głównie w szkołach ponadgimnazjalnych)

Zakres danych – potencjalne problemy

- Cel, zakres i sposób wykorzystania innych danych podanych przez rodzica (zgodnie z art. 20z):
 - Dane zbierane o kandydacie czy o przyjętym?
 - Jak cel zbierania takich danych o kandydacie?
 - Wpływ treści tych danych na przebieg naboru?
 - Pokusa wykorzystania ich jako niejawnych kryteriów i zagrożenia z tym związane.

Kluczowe zmiany - Podstawa prawna przetwarzania danych w rekrutacji

Podstawa prawna

Art. 23 u.o.d.o.

1. Przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy:
 - 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to **zgode**, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych,
 - 2) jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z **przepisu prawa**,
 - 3) jest to konieczne do realizacji **umowy**, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą,
 - 4) jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla **dobra publicznego**,
 - 5) jest to niezbędne dla wypełnienia **prawnie usprawiedliwionych celów** realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

Podstawa prawna

- **Do tej pory** (w związku z brakiem stosownych uregulowań ustawowych) powszechne **było powoływanie się przy rekrutacji na podstawę prawną w postaci zgody rodzica** (art. 23 ust. 1 pkt 1 u.o.d.o.)
- **Po zmianie** w zakresie danych identyfikacyjnych i dotyczących kryteriów nie budzi wątpliwości, iż podstawa prawną **jest realizacja obowiązku lub uprawnienia wynikającego z przepisu prawa** (art. 23 ust. 1 pkt 2 u.o.d.o.)
- **Dyskusyjna** pozostaje kwestia podstawy prawnej dla innych informacji dobrowolnie podawanych przez rodzica na podstawie art. 20z u.o.s.o.

Podstawa prawna

W związku ze zmianą podstawy prawnej (oraz wprowadzeniem konieczności zawarcia we wniosku oświadczenia rodzica o świadomości odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń) należy **pamiętać o aktualizacji treści wniosku** także w zakresie oświadczeń oraz treści realizujących obowiązek informacyjny z u.o.d.o. (w szczególności w kontekście uprawnienia samorządu do narzucenia obowiązującego wzoru wniosku)

Kluczowe zmiany - Uprawnienia do weryfikacji prawdziwości danych

Uprawnienia do weryfikacji prawdziwości danych

Art. 20t:

7. **Przewodniczący komisji rekrutacyjnej może żądać dokumentów potwierdzających** okoliczności zawarte w oświadczeniach, o których mowa w ust. 2, w terminie wyznaczonym przez przewodniczącego, lub **może zwrócić się do wójta** (burmistrza, prezydenta miasta) **właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata** o potwierdzenie tych okoliczności. **Wójt (burmistrz, prezydent miasta) potwierdza te okoliczności w terminie 14 dni.**

8. W celu potwierdzenia okoliczności zawartych w oświadczeniach, wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata **korzysta z informacji, które zna z urzędu, lub może wystąpić do instytucji publicznych o udzielenie informacji** o okolicznościach zawartych w oświadczeniach, jeżeli instytucje te posiadają takie informacje. Oświadczenie o samotnym wychowywaniu dziecka może być zweryfikowane **w drodze wywiadu**, o którym mowa w art. 23 ust. 4a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych

Uprawnienia do weryfikacji prawdziwości danych

Art. 20t:

9. **Na żądanie wójta** (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata, **instytucje publiczne i organizacje pozarządowe są obowiązane do udzielenia wyjaśnień oraz informacji** co do okoliczności zawartych w oświadczeniach, jeżeli posiadają takie informacje.

10. Do prowadzenia spraw, o których mowa w ust. 8 i 9, wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata może upoważnić kierownika ośrodka pomocy społecznej, kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy lub inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy

Uprawnienia do weryfikacji prawdziwości danych

- Nowe przepisy wyposażają komisję rekrutacyjną w bardzo duże możliwości weryfikacji treści danych,
- W zakresie realizacji tych uprawnień samorząd jest w praktyce podwykonawcą szkolnej lub przedszkolnej komisji rekrutacyjnej.

Uprawnienia do weryfikacji prawdziwości danych – sugestie w zakresie działań samorządu

- Opracowanie **zasad obsługi przez samorząd zapytań** ze strony komisji rekrutacyjnych, w tym postępowania w sytuacji, gdy uzyskanie informacji w terminie określonym w ustawie jest niemożliwe,
- **Identyfikacja podmiotów zewnętrznych**, do których mogą być kierowane zapytania, kontakt w tym temacie i przygotowanie ich na te działania,
- Wypracowanie (najlepiej wspólnie z dyrektorami przedszkoli) **polityki kierowania zapytań** – kiedy dane są kierowane do weryfikacji,

Uprawnienia do weryfikacji prawdziwości danych – sugestie w zakresie działań samorządu

- Uwzględnienie czasów na potwierdzanie danych w przygotowywanym **harmonogramie** (bufor min. 14 dni pomiędzy zakończeniem przyjmowania wniosków a dalszymi działaniami w procesie rekrutacji).

Odmowa podania danych

Odmowa podania danych

- Problem: które spośród danych wskazanych w ustawie rodzic jest zobowiązany podać, a które podaje dobrowolnie?
- Informacja o niespełnianiu danego kryterium – wbrew pozorom – też jest daną osobową kandydata (np. informacja, że kandydat nie spełnia kryterium niepełnosprawności jednego z rodziców jest informacją, że oboje rodzice kandydata są pełnosprawni),
- Szanując prawo do ochrony prywatności rodzic może nie chcieć ujawniać takich informacji,

Odmowa podania danych

- Logicznym wydaje się przyjęcie zasady:
 - podanie **danych identyfikacyjnych** (w zakresie wskazanym w ustawie) jest **obligatoryjne**,
 - podanie **danych dotyczących spełniania kryteriów** jest **fakultatywne**, przy czym w przypadku niepodania tych danych przyjmuje się, że kandydat danego kryterium nie spełnia.
- Propozycją realizacji wspomnianego prawa do prywatności w tym zakresie jest umieszczanie w formularzach wniosków przy danych o kryteriach opcji „**Odmowa podania informacji**” wraz ze stosownym pouczeniem.

Kluczowe zmiany - Okres przechowywania danych

Okres przechowywania danych

W ustawie określono czas, w jakim można przetwarzać dane kandydatów zgromadzone w trakcie rekrutacji:

- Przyjętych – regulacja nieprecyzyjna, wskazująca jedynie górną granicę okresu. Powstaje pytanie, czy dyrektor może zdecydować o skróceniu tego czasu?

Art. 20ze.

1. Dane osobowe kandydatów zgromadzone w celach postępowania rekrutacyjnego oraz dokumentacja postępowania rekrutacyjnego są przechowywane **nie dłużej niż do końca okresu**, w którym uczeń korzysta z wychowania przedszkolnego w danym publicznym przedszkolu lub publicznej innej formie wychowania przedszkolnego albo uczęszcza do danej publicznej szkoły, publicznej placówki, na zajęcia w publicznej placówce oświatowo-wychowawczej, na kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych lub na kwalifikacyjny kurs zawodowy.

Okres przechowywania danych

- Nieprzyjętych – regulacja nieprecyzyjna, z jednej strony wskazująca sztywno okres, z drugiej niewskazująca momentu, od którego czas ten należy liczyć. Powstaje pytanie, czy rok od złożenia wniosku, rok od rozpoczęcia procesu rekrutacji, rok od ogłoszenia wyników, rok od zakończenia procesu rekrutacji...?

Art. 20ze.

2. Dane osobowe kandydatów nieprzyjętych zgromadzone w celach postępowania rekrutacyjnego są przechowywane w publicznym przedszkolu, publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, publicznej szkole lub publicznej placówce, które przeprowadzały postępowanie rekrutacyjne, **przez okres roku**, chyba że na rozstrzygnięcie dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki została wniesiona skarga do sądu administracyjnego i postępowanie nie zostało zakończone prawomocnym wyrokiem

Zagadnienia i problemy nadal aktualne

Administrator danych

Art. 7 u.o.d.o

Ilekoć w ustawie jest mowa o:
(...)

4) administratorze danych - rozumie się przez to organ, jednostkę organizacyjną, podmiot lub osobę, o których mowa w art. 3 [zakres stosowania ustawy], **decydujące o celach i środkach przetwarzania danych osobowych,**

Administrator danych

Kto jest administratorem danych osobowych w procesie rekrutacji:

- prowadzonym tradycyjnie?
- prowadzonym elektronicznie?

Odpowiedź na to pytanie jest kluczowa z punktu widzenia zadań i odpowiedzialności wynikającej z ustawy o ochronie danych osobowych.

Administrator danych

Wydaje się, iż na gruncie zmienionej ustawy nie podlega wątpliwości, iż **szkoła (dyrektor) jest administratorem danych kandydatów** ubiegających się o przyjęcie, bez względu na formę prowadzenia naboru.

Aktualne pozostaje pytanie, czy w przypadku wdrożenia rozwiązania elektronicznego nie mamy **dwóch administratorów danych?**

Administrator danych

Na pytanie o ewentualnego drugiego administratora danych w przypadku rekrutacji elektronicznej można odpowiedzieć **po przeanalizowaniu konkretnego przypadku.**

W ww. analizie należy brać pod uwagę m.in.:

- **Sposób i cel** wykorzystywania danych z naboru elektronicznego przez samorząd,
- **Zakres danych** przetwarzanych bezpośrednio przez samorząd,
- **Podstawę prawną** przetwarzania danych przez samorząd,
- Formalną **relację łączącą** na gruncie przepisów o ochronie danych osobowych samorząd z placówkami prowadzącymi nabór.

Zgłaszanie zbiorów do rejestracji GIODO

Zgłoszenie zbioru do rejestracji GIODO

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie danych osobowych administrator danych jest zobowiązany do zgłoszenia zbioru danych osobowych do rejestracji Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych, za wyjątkiem sytuacji wskazanych w art. 43 ust. 1 u.o.d.o.

Katalog zwolnień z obowiązku rejestracji nie zawiera zapisu, do którego kwalifikowałby się zbiór danych o kandydatach, zatem **zbiór ten powinien zostać zgłoszony do rejestracji GIODO.**

Zgłoszenie zbioru do rejestracji GIODO

Ponieważ każda placówka posiada formalnie swój zbiór danych o kandydatach, będąc jego niezależnym administratorem, obowiązek zgłoszenia dotyczy **każdego administratora danych**.

Zabezpieczanie danych

Zabezpieczanie danych

Na kwestię zabezpieczania danych można patrzeć w dwóch płaszczyznach:

1. Formalnej – obejmującej spełnienie wymagań nakładanych na administratorów danych przepisami ustawy o ochronie danych osobowych oraz jej aktów wykonawczych.
2. Praktycznej – obejmującej przede wszystkim świadomość ludzi, którzy dane przetwarzają.

Zabezpieczanie danych - formalnie

Administrator danych jest zobowiązany do spełnienia szeregu wymogów nałożonych ustawą. W szczególności:

- Opracowania **dokumentacji** (polityka bezpieczeństwa, instrukcja zarządzania systemami informatycznymi),
- Nadawania **upoważnień** do przetwarzania danych i bieżącego prowadzenia ich ewidencji,
- **Wdrożenia** zabezpieczeń, w szczególności **szkolenia** pracowników,
- **Bieżącego nadzoru** nad procesami przetwarzania danych, realizowanego osobiście lub za pośrednictwem funkcji ABI (Administratora Bezpieczeństwa Informacji)

Zabezpieczanie danych - praktycznie

Niezwykle często tematyka ochrony danych w placówkach – o ile jest podjęta – jest ograniczona do aspektu formalnego.

Realnie zaś największa potrzebna praca (dająca jednocześnie największe praktyczne efekty) dotyczy uświadomienia problemów i wskazania właściwych sposobów postępowania ludziom, którzy w swojej pracy przetwarzają dane.

Rola samorządu w ochronie danych w oświacie

Rola samorządu w ochronie danych osobowych w oświacie

- Inspiracja
- Standaryzacja
- Kontrola

Podsumowanie

Dziękuję za uwagę!

Radosław Wiktorski

Radoslaw.Wiktorski@vulcan.edu.pl